Излази три пута на недељу: Уторником, Четвртком и Суботом.
Стаје у Србији на годину 120 гр., на 6 мес. 60 гр., на 3 мес 30 гр.; а у Аустрији: на годину 12 фор., на 6 мес. 6 фор., на 3 мес. 3 фор. без штемпларине.

ВИДОВ ДАН.

За огласе плаћа се по 2 гр. ч. до врсте за три пута.
Ненаплаћена писма примају се само од дописника и шиљу се на редакцију; а пренумерацију у наплаћеном писму прима администрација. Обе су у старом здању бр. 54.

БРОЈ 53. У Београду, 11. Маја 1865. ГОДИНА V.

☞ Због празника не ће у четвртак новине изаћи.

Све је већа вероватност, да савез американски хоће да учини крај страној интервенцији или — што је све једно — новоме царству у Мехици, па то ће можда скорим постати и цела истина.

Одмах у почетку мехиканске експедиције, коју у Декембру месецу год. 1861 беху предузеле Енглеска, Француска и Шпанија, било је очевидно, да ће републиканске државе у северној Америци неповољно примити да се промени начин владе у државама суседним, као што је и држава мехиканска, која се с истока и севера граничи с њима. Још 4. Декембра 1861 државни је секретар Сјуард, позван бивши да се и Америка удружи с трогубом алијанцијом па заједнички да устане против Мехике, изјавио да „Америка признаје истина сједињеним силама право да завојште на Мехику, али никако им не признаје и право да могу какву земљу узети или Мехиканцима натурити какав устав.“ Овим доста јасним речима додата су била и факта па да се рат прекине; президенту т. ј. Хуарецу понуђено је 11 милиона да колико толико намири савезнике, који тражише 116 милиона песа (од прилике 630 милиона наших гроша). Генерали наравно не хтеше се пуштати ни у какве договоре, и кад Прим, генерал шпањолски, закључи гласовиту конвенцију соледатску, тада заповедник француски изјави да ће своју ствар терати и без Шпаније. Ово је учињено по плану цара Наполеона, који још онда иђаше да од Мехике направи царство; јер генерал Алмонте, вођ реакционарне партаје у Мехици, која обузима и тамошње богато свештенство, *) беше париски кабинет већ задобио за царсво, показавши да у Мехици има велика партаја која га хоће.

Северно-американски савез дакле одмах је у почетку проникао да се рат води не ради новчаних потраживања, него тога ради да се у Мехици промени форма устава, па је напред изјавио да се томе противи. Али не само због суседства не ће и не може савез трпети царство у Мехици; северна Америка има и неких, можемо казати реалних права на ову земљу. Мехика од Августа месеца 1821, кад престаде тристагодишња влада Шпањолаца, коју вршише 63 вице-краља, не показа политичне способности да сама собом влада; за доказ томе могу служити грађански ратови, који тамо за последње 42 године беснише без престанка и земљу доведоше у таку незаконитост, да је н. пр. место 10 президената (јер по уставу од 4. Окт. 1824 президент се бира на четири године) имала их до 1864 године 21, и ни једно министарство није се могло дуже од 5 месеца држати (од 1821 па до 1854 Мехика је имала 112 министара финанције, одсеком дакле један министар на $3\frac{1}{2}$ месеца). Изображени Мехиканци, понајвише креолци и местици, увиђаху и сами ове жалосне ствари, које су биле неизбежна последица шпањолскога мађијског господарења, па тражише протекторство у савеза американског. Жеља ова Мехике не беше изражена свеопштим гласањем, али је природним начином произишла и од народа и од владе; јер у име обојих долазио је у Уашингтон овога ради год. 1857 генерал Жоакен Раншел. Истина, тадашњи президент сједињених држава Бекенен није примио то протекторство, али је изреком казао: „Савез ће то учинити, кад му буде требало да сам себе одржи.“ Па томе је сад време: савез има јужне државе, које ако су и побеђене војнички, ипак још му нису пријатељ, па наравно при датој прилици могу крваву распру опет заподети, а таква прилика није далеко кад имају суседа као што је царска Мехика. Јужне ће се државе увек с царском владом с ону страну мехиканског залива слагати да Америку ослабе, јер би се обоје са себичном намером могли отуда користити. Колико се сигурнији не би осећао цар мехикански, кад би му на граници била — не савез него — мала каква држава, на коју би утицаја имати могао? Ту је дакле питање живота за савез американски, и за такав случај Бекенен је напред примио протекторство. Северна Америка може и хоће до тога довести да протекторство над Мехиком добије у своје руке, а ко не зна да сједињене државе имају толико снаге да захтевања своја у дело приведу?

Али и с друге стране мехиканско питање постаје питање живота за уашингтонску владу. 26 милиона људи у северној Америци изабраше себи републиканску државну форму, јер држе да је та једина под којом могу бити срећни; остане ли Мехика царство, а царство је и Бразилија, од држава пак на Ла-Плати може се ласно направити још једно царство, — па где је онда гарантија да ће се одржати северно-американска република? Срећним примером у Мехици, Француска би, а и друга која сила могла таково што покушати и на другом којем крају у американској земљи, па би тада савез стајао врло опасно. А да до тога не дође — то радити налаже влади Џонсоновој дужност самоодржања.

Савез дакле јамачно не ће пустити да Мехика остане царство. Не ћемо ни спомињати што Мехика, која има 40.314 четвероуглих миља најплодовитије земље с најлепшом климом (барем под двема зонама: тјера фриа — хладна земља, и тјера темплада — умерена земља), с три највећа мора: антилским, тихим и јужним, и с 9 милиона житеља — што таква земља не би рђав добитак био за савез; али да та лепа земља с неисцрпљивим спомоћним изворима дође у руке — већ по начелу — непријатељске, — то северни Американци не ће никад допустити.

Све дакле изгледа да мехиканско царство под Максимилијаном не ће бити дугога века, да стоји онако као што је год. 1822 стајало Итурбидово. Ми даровитост цара Максимилијана I. сувише високо ценимо, него да бисмо владу његову хтели сравњавати с јадном Итурбидовом, али — ствари су таке, да се овоме царству не може најлепша судбина прорицати.

Занимљиво би још било да се проговори штогод и о томе шта би се у Европи изродити могло из оваких мехиканско-француских и северно-американских одношаја, — али то остављамо за други пут.

*) Свештенство ово има годишњег прихода 20 милиона песа, два пута више него колико има влада мехиканска. Један песо износи од прилике 6 наших гроша.

ОРГАНИЗОВАЊЕ КРЕДИТА У СРБИЈИ.

III. БАНКЕ.

(Продужење.)

Основа је банкноти дакле метални новац, којим банка *располагати може*, или и вредности које се *сигурно и брзо* за драги метал разменити могу. Кад се каже да је основа банкноти *кредит банкин*, то је опет другим речма ово: вера публике у банку да располаже средствима, којима ће у свако доба кад публика само зажели све ноте што су у течају металном, који су законита вредност у земљи, исплатити моћи и то по пуној вредности.

Главна је црта у карактеру банкнота: што их банка на захтевање доносиоца *одмах у метал разменити мора.* Банкнота је дакле у руци публике према банци законита вредност коју банка *мора* примити, напротив банкнота у руци банке према публици није законита вредност, и ко дође на банку да прода што не мора је примити. Ово је све овако дотле док је банкнота банкнота. А чим изађе закон да је банкнота законита вредност коју сваки мора примати као такову не само у течају у публици него и у послу с банком и од банке, онда банкнота није више то, него постаје *новац од хартије.* Ту прелази она у друго поље, које с банком нема никаквих *нужних* свеза и ми га ту остављамо.

Банкнота дакле није новац, него је само представница новца. Али као представница његова улази она у обрт и постаје теченица, обртница, на кратко постаје обртница саобраћају. Јер докле је год кредит банкин сталан и тврд, дотле ће се само у ређим случајима повеће масе банкнота враћати у банку, да подигну похранину, којој су били докази да је има или да је треба да има. Ми смо напред спомињали како се закони вероватности могу применити на покретање похранина у каси банкиној. Ти се закони и овде тако исто применити могу, јер — још једном то да кажемо — ко има банкноту, тај има признаницу од стране банке да код ње има за толико, колико тамо пише, метала на похранини; банка која издаје ноте само је виша форма банке за похрану. Одношаји у коме ће стојати готовина метала у каси према суми вредности коју представљају ноте у обрту, тај се одношај не може определити каквим општим рачуном; јер у свакоме месту биће понека прилика коју ће требати као чинитеља у рачун узети, па ће тако рачун за свако место друкчији излазити. Тај ће одношај свака банка најбоље за себе сама изнаћи, само кад је закони строго обвезују да сваку поднесену ноту *мора* металом исплатити. Неки закони наређују да банка која издаје ноте *мора* имати увек у каси у готовини једну трећину оне суме, коју банкноте у обрту представљају; други одређују једну четвртину, неки опет половину и т. д. Овака наређења не помажу ништа а могу само да сметају. Свакојако при редовноме стању ствари, при нормалноме стању кредита банкноте ће се дуже у обрту бавити и банка ће бити сигурна ако има у каси онолику готовину како ће увек моћи разменити банкноте које се врате. Ако има банка у каси милион дуката у готовом, може бацити у обрт за четири милиона дуката у земљи где је то закон или где то може бити, или где то не може друкчије бити. Ми смо показали да банкнота није новац, али смо рекли да је она представница новца, да при нормалноме стању ствари стоји на једнако с вредношћу металнога новца. Ако се сад довело у обрт четири милиона дуката у банкнотама, то ће порадити на цене и на продукцију баш као да је ушло у обрт четири милиона дуката. Ако је у народу доста предузимљиве снаге, доста интелигенције, доста извора, и ако се отвори прођа, онда ће оно четири милиона банкнота бити покретљива сила капиталска од толике вредности и добро ће доћи привреди. Ако није, ако на кратко обрт не може да поднесе онолику суму, банкноте ће се вратити нагло у банку да се размене у метал. Без свога највећега ризика банка не може увести у обрт више нота него што овај управо треба.

Ми већ сад знамо да банкнота излази у обрт заступајући метал. Драги је метал скупа обртница. Што у њих и најмањи део има сразмерну вредност, што се лако стапати и претапати могу а лако и сакрити, то све доводи себичњаке у искушење да их буше, секу, крње и т. д. А и иначе се трљају прелазећи из руке у руку. Губитак трењем рачунају у злата на $1^{00}/_{00}$, у сребра $5^{00}/_{00}$; а неки рачунају да се на обртници златној губи које с трвења, које с наваличног кварења до $\frac{1}{4}\%$. А банкнота је јевтина обртница. Тако дакле народној привреди не ће бити на одмет корист која долази отуда, што се скупа обртница замене јевтином. Метал се полагано повлачи или у касе, у лагумове и подрумове банкине да се тамо на миру и сигурно од штете чува, а за случај да дође каква криза

којој само метална обртница помоћи може; или одлази изван земље да у њу доведе добара која ће благостање народно подићи и помоћи му да живље и боље производи: другим речма метал се претвори у алате живљој продукцији. У опште све што наведосмо о томе како кредит утиче на произвођење вреди овде. Разлика је можда само у томе што банкнота као најсавршенија форма кредита живље и брже утиче, јер од свију кредитних форма она најлакше и најпотпуније заступа новац у обрту.

(Продужиће се.)

НАРОДНИ САБОР СРПСКИ У КАРЛОВЦИМА.

Тридесетпета седница од 19. Марта 1865.

Пошто прочитан би протокол прошасте седнице, рече *Комисар* како је чуо, да је одбор ад хок предузимао неке промене у закључеиањима саборским, а то не може бити; јер се тим вређа автономија сабора. Што је један пут закључено, то се само у изванредним случајима може изменити.

Патријарх вели, да се изјављења појединих општина морају уважити.

Др. *Милетић* као известитељ чита радњу одбора и то локалну ректификацију свију дијецеза с обзиром на изјављене жеље појединих општина.

Чита се архидијецеза, и дође до Ирига.

Др. *Милетић:* Пре смо само рекли да буду три свештеника, али нисмо определили плату; колико ће дакле имати?

Комисар: Сваки по 600 фор., јер је то жеља саме општине.

Др. *Милетић*: Не можемо се свуда баш на жеље појединих општина осврта ти, ми морамо главну намеру пред очима имати. Ириг је једно од наших главнијих и бољих места, ту треба и свештеник да је одрешитији, бољи и наученији; а који осећа у себи позива и знања, тај ни један не ће конкурирати на 600 фор., него ће све лоши и слабији. Ми можемо оставити три свештеника, али бар да буде један друге класе, а два пете или један четврте а други шесте. Тако бисмо опет имали три свештеника, али би намера била постигнута, а издатак би опет остао исти, на који пристаје и сама општина.

Волић: Да ли ће се и сад оставити консисторијама, да оне рукују умаљавањем парохија?

Др. *Милетић:* То спада у сам закон, то се овде учинити не може.

Др. *Хаџић:* То је баш питање, што се с мојим подудара, а то је да л' се даје право консисторији, да може уважити молбу и жељу по гдекоје општине, да број свештеника, ако потреба изискује, дигне преко броја у сабору опредељеног. Ја сам то предложио сабору и г. комисар је рекао да како нема у закону може се чинити; али доцније то је г. Милетић одбио и казао да не треба то право консисторији уступити, јер би и више општина које својевољно из разних призрења а које за љубав своме свештенику примиле сина његовог за свештеника, таким поступањем дао би се повод умножавању прекобројних свештеника, и тим бисмо навукли опет исте ране, које смо дошли да лечимо. Зато требало би позитивно казати да ли се даје консисторији право да може уважити молбу појединих општина па повисити број свештеника или кад би се основима доказало да не може опредељени број издржавати да смањи, или ако каква општина, која је сад филијал, покаже довољна средства за самостално издржавање свештеника, да таког добити може.

Жуп. *Петровић:* Још један случај има. Ако би општина по броју житеља могла и више свештеника издржавати, али каже да јој средства недостају, па жели да јој се умали број свештеника, као сад н. пр. у Бечкереку од 6 на 3. Хоће л' ту моћи консисторија решити?

Комисар: Које место покаже средства довољна и хоће више, ту може бити; које је место у филијалу па жели самостално бити, нека буде под условима, који су већ наведени; а што се тиче редуцирања ту не треба да остане отворено поље.

Др. *Хаџић* примећава на предлог г. Петровића, да не може онака редукција бити, јер је испод законог захтевања, осим ако докаже, да није онај број душа и стање у ком је при пресуђивању било, него да је опало.

Др. *Милетић* наводи §.§-фе где се вели, да је за филијале решено, ако покажу само да могу дати средства, која се за издржавање свештеника захтевају, а то је 400 фор., сесију или еквиваленат, дом, огрев и друга. Даље је решено (наводи §.) ако се докаже, да је наш ключ много мањи и погрешан, да се томе саобразно може редуцирати. Али није решено, да се може умножити; то питање не треба оставити отворено. Ми смо за редуцирање, па то нек зависи од консисторије, али умножавање није пробитачно да се њој остави, то не само не треба јој оставити него још и нарочитим законом ваља забранити, јер има отац сина ил' зета, а види да је општина у приличном стању, он ће је наговорити и преокренути да узме и његовог рођака; рећи ће да је задовољан и с мањом платом, а нек мало још додаду па ће имати два свештеника место једног, па су се тако овом злоупотребљењу отворила врата. Зато нека остане консисторији право редуцирати, али умножавати да се забрани.

Прота *Папић* држи да није добар предлог г. Хаџића, што жели да се допусти оној општини, која довољна средства покаже, да умножи број свештеника; има свештеника прве, друге и треће класе, а општина може зажелети више свештеника, па онда тим свештеницима дати плату пете или шесте класе, па тако место једног прве узети два пете или шесте класе. Тим смо ми намеру своју промашили; јер не пита се број свештеника, него ваљаност њина; а друго јер тим ћемо опет дати повода невољама и да се свештеници пате, а ми баш хоћемо да то отклонимо. Предлог би г. Хаџића направио раздор међу свештенством и општином.

Патријарх: Ирижани су зато искали три свештеника, што имају три цркве, од њих је то похвално, а Бечкеречани, не што не могу да издржавају, већ што хоће олакше да прођу, и мање да плаћају, жеље три свештеника; али треба ту и на дужност пазити, а не само не могу, немају. И он је за умаљење парохија, али само умесно.

Грчић се слаже с протом Папићем потпуно што каже, да се не пита колико свештеника, него да ли су изврсни, честити и изображени, а то се постићи може, ако имају добрих средства, јор на тако теретну службу, а за малу плату, не би се ни један одрешитији и бистрији младић, који би успеха могао показати, одважио. Намера би се само поред добро снабдевеног свештенства могла постићи; у нашег је света велика побожност, свет врло тежи за велелепношћу и церемонијама, па отуд не мари и плату свом свештенику умалити само да их више има. Жели да буде што већа плата свештенству, а мање да их има. За Ириг доста су два свештеника; јер само тако могу имати честите, а иначе ће се промашити намера. Како у Новом Саду могу бити два филијала, за што не бисмо могли и у Иригу начинити један филијал?

Прота *Николић* не допушта да у Иригу буде филијал.

Патријарх: Али без крајње невоље не треба редуцирати, као год што не треба дати ни умножавати.

Др. *Милетић:* Па могу се оба случаја избацити.

Комисар позива на гласање и ставља овако питања: прво да се ни повисити ни обалити не може, а друго да се само обалити може.

Жупан *Кушевић* вели да је већ начело редуцирања у сабору опредељено, па сад нека се поред тога још установи, да и консисторије могу уређитати у границама донесеног закона, јер се не зна кад ће опет сабор бити.

Грчић: Добро, нек повишавају број свештеника, али само да се нареди да плату не умаљавају.

Др. *Хаџић* слаже се са жупаном Кушевићем, да консисторија може привремене реформе учинити.

Комисар опет формулује питања, и то 1) да се може умалити и повисити, 2) да се може умалити а не и повисити, и 3) да се не може ни једно ни друго учинити.

Волић: Ако се општина са свештенством у границама закона договори да буде више свештеника, нека се допусти н. пр. кад има у ком месту 2600 душа да буду два, али један ниже класе, а ако има само 2000 душа, онда нека се не допусти никако.

Комисар: Па то има у првом питању; који су за прво питање, да консисторија може привремено у границама закона повисити или умалити? (Устане већина од 37 гласова.) Кад је ово ушло у закон, сад даље не треба ништа; само нек се поступа по закону.

У Иригу остају три свештеника шесте класе, и даље се класификација чита редом па кад дође до Баноштора запита се хоће л' се дати субвенција.

Жуп. *Кушевић:* Нека се особит одбор одреди, који ће извидети треба ли где субвенција и колика, и хоће ли бити чији филијал?

Комисар: То сам говорио г. Хаџићу да се ради; то је најозбиљнија ствар. Нека то изради одбор ад хок.

Гласови: Он има много посла, нека буде нов одбор за то.

Комисар: Нека се бар у овом питању остави општинама оно што је синодски одбор израдио, да т. ј. имају свештеника ако и не могу 400 фор. платити, али су ипак у стању издржавати га, ту ће бити добрих места за младе људе почетнике.

Др. *Хаџић* хоће то и прима од своје стране.

Др. *Милетић:* Казало се да ни с 400 фор. не може достојно у свом чину живети, а ви још мање хоћете да заведете; један пут за свагда закључено је, да свако оно место, које није кадро дати најмање 400 фор., дом, сесију или еквивалент, огрев и т. д., нека је филијал најближем месту.

Прота *Бранковић:* Ако би се то допустило, онда је у противословљу с минимумом.

За Гргуревце каже се да има свештеника друге класе.

Жуп. *Кушевић:* Не може по броју душа, него нек буде треће класе.

Др. *Милетић:* Ми смо пре по политичној конскрипцији радили, па је више било душа, али смо сад добили црквену, па је много мање, у некој општини до 219 душа; тако је уопште код свију црквених пописа.

Жуп. *Петровић:* Јесте, могу свештеници из политичног узрока мање мећати; нек остане друга класа.

Прота *Милутиновић* потврђује то исто, и вели да он ни у своме протопопијату није сигуран.

Прота *Николић*: Ја знам да је у мом протопопијату добро; ја то све добро надгледам и поправљам; а што код г. проте није добро, то је сам крив.

Прота *Бранковић*: Није истина мој г. прото; крив је дотични свештеник; ево ја могу дати три примера: ја сам из једног места за годину дана добио три пописа, и оба су највећма један другоме противни. Где је год било изгледа, да ће бољом конскрипцијом имати добитка каквог, ту је већи број душа, а где се види да не иде у рачун, тамо је у неколико стотина мање. (Остаје трећа класа; за Шид је решено да има два свештеника, једног друге а једног пете класе, јер не ће имати проту.)

Дође ред на Карловце.

Др. *Милетић*: Има молбеница где Карловчани желе да имају три свештеника пете класе, јер не могу више од 1500 фор. да дају за свештенство; осим тога дају 100 фор. за квартир и 50 фор. за огрев, а имају и 90 ланаца земље на Јарковцу. Нека дакле буду један друге, један четврте а један шесте класе, јер је ту прота, и (окрећући се проти) пита је л' задовољан предлогом општинским?

Прота *Николић* (снуђено): Шта ћу, нека се жеља општини испуни; али треба плату мени бар повисити припомоћу.

Прота *Бранковић:* Овде треба субвенција, ово је црква нас свију, сион наш, па треба у призрење узети.

Грчић: За тако малу плату не ће ни један доћи, који би кадар био референт консисторије бити, а закључено је да местни свештеник буде и референт у консисторији.

Жуп. *Кушевић*: Лепо је да се учини, али од куда? Та не треба се бринути да не ће бити у Карловцима свештеника, биће их доста, не ће их недостајати за велелепност, не треба ту дотирати, биће калуђера.

Др. *Милетић:* Нека се помоћник плаћа из фонда, а тај нека је код треће цркве, а двојица нека се плаћају с оних 1500 фор.

Гласови: Нека један буде прве а двојица четврте класе.

Жуп. *Петровић:* Не тако, него прве и пете па износи 1500 фор.

Чарнојевић: Кад каже посланик њихов да не могу више плаћати, онда треба оставити класе које захтевају.

Жуп. *Кушевић*: И онако мора код проте бити капелан, па нек тај буде у трећој цркви.

Прота *Николић*: Мора код мене ту капелан бити, ја не могу увек служити.

Пук. *Бига:* Нек се сваком да пета класа, и проти нек се из фонда плаћа више.

Мајор *Милекић*: Овај прота може за себе говорити и на мање пристати, али не може за друге; за у напредак ако хоће Карловчани проту, они морају више плаћати, не могу ли, онда прота нек иде на друго место н. пр. у Ириг.

Жуп. *Кушевић* говори у истом смислу.

Др. *Милетић*: Ми се морамо држати начела. Нек буду два свештеника с тих 1500 фор., а помоћник као трећи свештеник у трећој цркви нек се плаћа из фонда. Предлаже да буде један прве а један пете класе.

Матић: Друге и четврте. (Добро; прима се.)

Даље се дође до Земуна, где се установљава да буду четири свештеника: један прве, два треће а један четврте класе.

Др. *Радојчић:* Нек прота буде друге класе, јер варош не може издржати, макар да су у њој већином трговци.

Прота *Бранковић:* Ако тамо не ће бити прота прве класе, па где ће онда?

Жуп. *Кушевић:* Саобразно месту треба да један буде прве класе.

Др. *Радојчић*: Онда се четврти не може издржавати.

Др. *Милетић* предлаже, да буду један прве, треће, четврте и шесте класе. (Прима се.)

Чита се даље ректификација и примљена је сва без икаквих примедба, само кад се дошло на Бечкерек, отворила се подужа дебата, јер је на молбу општине место опредељених пет метнуто три свештеника. Неки доказиваху да треба и свештенство упитати хоће л' моћи дужности свршавати, јер на толико место мало је три свештеника. Неки опет доказиваху да се мора уважити захтевање општине, јер она плаћа па има и права искати. Закључено је учинити по молби општине, и зато се остављају три свештеника, али с обзиром на величину места, додаје се и један помоћник.

Овим се свршава седница.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

„*Српске Новине*“ саопштавају новоиздани закон „*о судском поступку у грађанским парницама*“. Како је закон овај голем, а ми смо с листом својим ограничени, то га не можемо саопштити цела; но ипак читаоце ћемо упознати с главним цртама његовим, чим изађе сав. Закон овај као и ново уређење судова ступиће у живот 16. Јуна ов. год.

* **У Београду, 11. Маја.** Поуздано смо извештени да ће Његова Светлост сад у Петак у пет часова по подне држати на тркалишту прву летњу смотру над неким одељењем стајаће војске.

* Њена Светлост госпођа кнегиња изволела је онамадне у суботу пре подне походити једну приватну женску школу у улици испод шанца, а тако исто и грчку школу испод велике цркве, где су је и неки родитељи дочекали, у име којих поздравио је Њену Светлост г. Кумануда. Светла је госпођа кнегиња врло љубазно испитивала децу из разних предмета које уче, и пуно је задовољна била. Луче пак пре подне изволела је са сестром Његове Светлости г ђом Перком Бајићком проћи по дорћолу па обићи неке од оних жена, које су узеле да одгаје свилене бубе, разгледајући како посао тај успева.

„*Вандерер*“ од 21. ов. м. по новом има овај приватни свој телеграм из Београда:

„Један ађутант кнеза Михаила јуче је отишао у Букурешт да преда кнезу Кузи позив на педесетогодишњу светковину у Топчидеру. Сад је баш обнародован кнежевски указ, којим се сазива у Топчидер 60.000 војске које регуларне које народне. У Топчидеру ће се по старом словенском обичају насути велика гомила земље, које ће драговољно учинити гости.“

Ми овде у Београду нисмо у стању замислити преснију лаж од ове све три, за које је „*Вандерер*ов“ кореспондент платио телеграфску таксу.

м.н.б. У Смедереву, 8. Маја. Задовољство ћемо учинити побожном осећању нашега света, ако јавимо за једно лепо дело, које је учинила овдашња грађанка г-ђа Смиља удова Радовановићка. У жалости за јединцем сином, по имену Ђоком, кога је пре три месеца изгубила, у своме чуству смирене побожности, изволела је за спомен тога свог сина, као и мужа пок. Ивана Радовановића, приложити овдашњој цркви: једно јеванђелије на великом колу, један крст повећи и један мањи, све троје сребром обложено и позлаћено, једну сребрну кадионицу и један столац за литију врло вештачки израђен, које све износи вредност до 110 # цес. Нека Бог свемогући прими ову жртву на свој небесни жртвеник и побожну приложницу утеши својим свештедрим благословом, а од општине наше и клира црквеног па и од сваког побожног и благочастивог Хришћанина буди јој јавна благодарност.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Аустријски се листови од некога времена много занимају угарским питањем, које као да је већ дошло близу свог решења. Има и програм један, по коме би се то решење произвести имало. Програм је произашао од либералаца угарских, и у главним цртама оваког је садржаја: „Угарској је гледиште на прагматичној санкцији... По томе има заједничких послова Угарске и осталога царства; али што је год заједничко, може само заједничко бити у толико, у колико је нужно да се одржи *сигурност* монархије... Један монарх влада и у царству и у Угарској. Први дакле заједнички је посао *кућа заједничког владаоца*. Прагматична санкција опредељује дужност обране међу поједине делове царства; из тога произлази други и трећи заједнички посао: *спољашња политика* (дипломатија) и *војска*. Заједнички монарх може само један заступљен бити представницима на страни; он је врховни господар заједничке војске. Али право попуњавати војску, радити како да се определи време службе, како да се војници узимају, војска смешта и т. д. — та права треба да остану угарском сабору. Заједничка ће се погодба учинити колико војска да буде велика у мирно и у ратно доба и определити количина која пада на Угарску, а ову ће после дати угарски сабор и угарска влада... *Четврти* заједнички посао сачињавају *трошкови*, који се тичу ових заједничких послова, као и *кредитне операције* које су тога ради нужне. Како ће се прибавити сума, која спада на Угарску, то је ствар угарског сабора... Пети заједнички је посао *царинска и трговачка политика;* неки основи непосредне порезе имају се заједнички определити. У погледу трговачког законодавства задржава Угарска себи неке појединости да их удеси према својим особинама... Међу тим ових пет заједничких послова не морају се свршавати преко заједничког централног парламента; то би би био гроб автономији. Основу овог заједничког свршавања мора сачињавати равноправност међу земљама угарске круне с једне и земљама с ону страну Лајте с друге стране. Како ће тако речене наследне земље свој однопај међу собом и једна према другој уредити, то је питање, које се не тиче Угарске, али Угарска се мора држати основе оне, на којој почива и прагматична санкција, да т. ј. с ову страну Лајте има скуп земаља: који је *једнак* са скупом земаља, с ону страну Лајте. Сваки од ова два фактора одређује депутацију, којој ће дати пуномоћства а у случају потребе и слободан глас, па се оба споразумевају с круном за заједничке послове. Претечно је пак питање да се краљем призна право, — дакле 1) да се постави угарско министарство, 2) да се угарски сабор попуни заступницима из Хрватске и Ердеља. Краљ нека позове Хрвате и Ердељане да пошљу заступнике на угарски сабор; не дођу ли, тим се радња сабору не ће ништа смести.“

Да ли је још далеко кад ће Енглеска имати рат с Америком? Свак сада пита тако, и нико не држи да ће још дуго остати мир. И из онога, што Палмерстон и Росел 3. ов. м. одговорише у парламенту на питање да ли ће влада одустати да и даље признаје југ као страну која рат води, види се јасно како је влада забринута. Росел рече у горњем дому да је то питање заподенуто са свим у незгодно време. Кад је президент северних држава прогласио блокаду јужних пристаништа, признавати јужне државе није било ништа, што би изгледало као да се овима чини каква повластица, него је то ствар фактичкога права. У доњем дому лорд Палмерстон, који дође са свим касно и само овога ради, изјави да ће рат, у колико се тиче неутралних сила, бити свршен и ове не ће моћи ни једну ни другу страну сматрати као ратну, чим влада сједињених држава огласи да у погледу неутралних престаје вршити право преметања, одузимана и осуђивања. Палмерстонов одговор претежнији је од Роселова мушким достојанством; Палмерстон увиђа да је залуду прикривати ствари. Јер очевидно је да је вашингтонска влада већ у завади и распри с енглеском; она најжешћим начином тражи накнаду за сву штету, коју су југовачки гусари починили док трајаше рат. Ту поступа с гледишта, да се крстарице „Алабама“ и „Шенандоа“, које су у енглеској грађене па југовцима продате за време рата, имају сматрати као енглески гусари, и сад се накнадно примећава како је американски посланик у Лондону још онда, кад је једна од ових гусарица отела неку северачку лађу, чим пљачка би процењена, био у министарству спољашњих дела па по налогу Сјуардовом захтевао ту суму, и ма да није наваљивао да му се одмах исплати, ипак је лорда Росела опоменуо да ће влада његова кад дође згодан час знати да и на силу прибави себи накнаду! Сад, где вашингтонска влада нема непријатеља, кога би Енглеска могла потпомагати, осећа се да је доста снажна да с њом заподене кавгу и понови захтевања, која јој је лондонски кабинет већ попреко одбио. Овој ствари поклања „*Стендард*“ један чланак, изражавајући се врло опоро против северне Америке. Оне су крстарице — вели — отишле не наоружане из енглеских пристаништа; северно-америкинска влада и сама је за време кримског рата допустила те се у њеном пристаништу саградила за Русију једна лађа и у Петропавловск одвела; Америка худо захваљује Енглеској што јој је за време последњег рата допустила да у Канади држи станицу за наимање војника и т. д. Али шта помажу ове горке беседе, кад се Американац томе само подсмева и из петних жила ради да заподене рат с Енглеском. Важно је што „*Стендард*“ вели како се боји, да ће Росел и сад на послетку жртвовати и ово мало права што Енглеска има па покушати да платившн накнаду намири се с Америком.

О шлезвиг-холштајнској ствари нема ништа ново да се јави. Херцег Августенбурški предао је у Берлину меморандум, у ком је Пруској толико изашао на сусрет, да је прилика да ће се споразумети. За пруска захтевања, у колико се тичу тога да се Рендсбург уреди као савезни град, да се дуж канала између северног и источног мора уступи Пруској комад земље и да војводства ступе у царинску заједину, каже херцег да се може примити, али се примити не може што Пруска иште да се поште и телеграфи стопе с прускима. Народ не би никако пристао да се војска шаље изван земље и краљу пруском да полаже заклетву; међу тим по околностима се може и на војводства пренети војничка конвенција, коју је Пруска закључила с Кобургом. Даље држи да је за обе стране од користи да се поморске убојне силе стопе уједно. Што се тиче царинске заједине и саобраћаја, ваља предупредити да се војводства у финанцијском погледу не оштете, а ратне трошкове ваља умалити. Само се од себе разуме да је главни основ коначном уређењу ствари да херцег добије владу у своје руке, јер никоје земаљско заступништво не ће признати провизорију у новом каковом стању. На послетку у меморандуму се жали што међу великим силама нема слоге; у осталом херцег ће искрено да стоји добар за интересе пруске.

Средње државе немачке спремају се да савезној скупштини учине овај предлог: Савезна скупштина нека закључи, да се на скупштину

пусте посланици за Холштајн и Лауенбург, и нека се изрази да од Аустрије и Пруске чека да ће јој скорим казати шта су међу собом угодиле, а особито да се одмах сазову сталежи.

У Хановеру се скупштина не могаше погодити с владом ради промене устава. У следству тога посланицом је краљевом 6. ов. м. скупштина распуштена. — У Лауенбургу је 6. ов. м. издана обзнана од стране председника сталешког, којом се овогодишњи редовни земаљски сабор сазива у Раценбург на дан 28. Јула.

Кад се ових дана у Ајакију на острву Корзици откриваше споменик Наполеону I., говорио је беседу принц Наполеон споменувши у њој и решавање европских питања. Навео је што рече Наполеон I. да је царској влади намера то, да се рашире демократске слободе, па налази да решење оних питања ваља тражити у алијанцији слободоумних народа између себе, у укидању светске власти папине, у савезу с Америком, у слободној штампи, слободном праву удруживања и у умножењу права парламентских као потпуно уређене демократије. Још је рекао да Француској не може никако бити политика у алијанцији с Аустријом. „*Конституционел*“ је 7. ов. м. саопштио ту беседу, али је изоставио из ње најважнија места; „*Монитер*“ је није никако ни саопштио. „*Патрија*“ каже да се беседа ова не тиче ништа владе. — У Паризу су се посленици нешто ускомешали; многи остављају посао и не ће да раде док им се надница не повиси. Узрујало се готово цело предграђе Сен-Антуан; а покрет овај почиње распространавати се и изван Париза по окрузима, и влада се, која је с почетка ствар узимала олако, почиње сад брзи давати. Кажу да ће се због тога цар раније вратити из Алжира него што је био мислио. —Кнез Куза очекује се да дође у Париз чим у Цариграду буде свршена ствар због грчких манастира. — Персињија је у виду писма на председника сенатског Троплонга издао неку броширу о италијанском питању. Ту је истина противан Италијанцима што хоће Рим да им буде престолница, али је ипак у свему осталоме врло пријатељски расположен према Италији. Мисли да је јединство Италије утврђено са свим и стално; да ће Италија кадгод бити доста богата да може Млетке купити Француска се скопчала с Италијом да сатре аустријску владу, а не да своју постави на њено место; прекорава живо партају, која сад у Риму влада, што је непријатељски расположена према Француској, па закључује надајући се да ће се папство измирити с уједињеном, слободном и независном Италијом. — Одбор законодавног тела, који има да претресе владин предлог у смотрењу продаје државних шума, хтео је да предложи друга средства, којима би се подмирили трошкови за јавне грађевине Због тога је влада узела овај закон натраг. Буџетски одбор оштро се изразио противу тога што се француска војска држи у Мехици. Законодавном телу предложен је закон, по ком се варош Париз овлашћује да може узети у зајам 250 милиона франака на исплату за 60 година.

„*Фрмдблт.*“ хоће да зна да су договори међу Римом и Италијом са свим прекинути и да се више ни предузимати не ће. Од стране Италије — вели — поставили су таква захтевања, да кад би их папа примио, тим би Виктора Еманујила морао признати као законитог краља италијанског. „*Нов. Сл. Преса*“ напротив доказује да договори ови не само нису прекинути, него су почели прелазити и на политично поље, и то је у Бечу задало бриге те су тамошњег посланика аустријског барона Баха позвали да дође и лично извести шта је у ствари. „*Прогрес де Лион*“ извештава да је у Риму био и Ламармора, али тајно, и изван званичног круга није се дао ником видети.

Кнез црногорски, за кога смо јавили да је дошао у Беч, 8. ов. м. био је код цара на аудијенцији, и — као што бечки листови јављају — јуче је имао отпутовати натраг. „*Нов. Сл. Преса*“ вели да је долазио тога ради да лично захвали цару што му је поклонио 200 пушака за његову телесну гарду. „*Остд. Пост*“ гледа у овоме већ неко приближење кнежево к Аустрији, доказајући како се кнез уверио да је „Аустрија једина својим положајем, историјом и снагом позвана да поправи стање јужним Словенима, да их потпомаже и на руку им иде у ономе што праведно траже.“

Грчки се краљ 26. пр. м. вратио у Атину са свога пута. 29. пр. м. хајдучка чета Кичова побила се с војском на четири часа близу Атине; чета се разбегла. Кнез Ђорђе Ипсиланти-ја устао је у Науплији као кандидат за посланика на народну скупштину.

У Цариграду је Куришид-паша наименован за министра финанције.

Гласови из Новог Јорка од 24. пр. м. јављају да је у Бармуди неки агенат јужних држава накуповао хаљина, које су отроване жутом грозницом, па ће да их пошље у Нови Јорк. Џеферсом Девис је 16. пр. м. с 2000 коњаника и 11 кола прошао кроз Јоктоун у јужној Каролини. Северна коњица која за њим иде у потеру, стигла је тамо истом сутра дан. У Вашингтону има њих 300 позатворано, који су с Бутом радили да се убије Линкун и други знатнији људи који су на влади сједињених држава.

Из Мехике стижу по царску владу врло неповољни гласови. 12.000 војске прешло је к Хуарецу. Кажу да је и више генерала оставило цара. Хуарецову човеку, генералу Ортеги, рекао је президент Џонсон, да влада американска не ће званично интервенирати, али приватној интервенцији не ће сметати. У следству тога Ортега је 23. пр. м. отишао у Нови Орлеан те ту саставља драговољачке чете.

НАЈНОВИЈА ПОШТА.

Вегеција не хте опет ићи у Рим да настави договоре путем, на који римска столица хоће да их изведе, и то је оно, што бечки листови јавише да су договори застали. Међу тим по заповести краља Виктора Еманујила отишао је у Рим гроф Адриано Ревел, па ће их он даље предузети. Но договори су постали такви, да већ не могу остати да се воде само међу пуномоћницима папиним и италијанским, него ће требати и других. Из овог узрока кажу да ће се у Француској променити министар спољашњих послова. А краљ италијански дао је преко Ламарморе дозвати маркиза д'Ацеља да дође у Флоренцију. — Из Лондона се разнео глас да је цар Наполеон убијен у Орану, но по званичним гласовима из Алжира од 7. ов. м. ни покушаја таквог није било, и шта више цар је савршено здрав. — У Берлин је 8. ов. м. дошао дански посланик Квад, и одмах ишао Бизмарку на разговор. — 8. ов. мес. државни је сабор у Бечу са 112 гласова противу 51 примио нови уговор с царинском заједином. — У Букурешту је саопштен скупштини извештај министра финанције. По том извештају дефицита је лане било 28 милиона, а ове године 21 милион. — У доњем дому енглеског парламента питаше 7. ов. м. Грифит да ли ће Енглеска учинити Америци каква представљења у смотрењу тога како да поступа с вођима бунтовничким. Лорд Палмерстон је одговорио да се енглеска влада не мисли никако мешати. — У Русији је варош Симбиркс, која се једва беше мало опоравила од последњег пожара, сада опет са свим изгорела. Ватра се родила док у цркви беше служба божија, на којој се држао парастос за пок. великог кнеза наследника. — Гласа се да је срећно предупређен неки атентат, који је скован био да се убије цар мехикански.

Господину П. Нинковићу

захваљујемо јавно — с наруџбином или без наруџбине, како хоће — што потврђује, да Вукови „пошлѣдователји“ сви једнако мисле о Светићу, те бар не треба ми то, сваки на по се, да доказујемо. А што, по њему, ми имамо некаки заједнички стил у критиковању својих књижевних противника, отуда долази да, ако тај стил и г. Нинковића тишти, онда сви ми не можемо ни о њему друкчије мислити него као и о његовом тесте-баши.

На св. Ћирила и Метода 1865.

Више Вукових „пошлѣдователя“
У Београду.

Курс. # ц. 5 фр. 18 н., сребро $7\frac{1}{2}$%.

ОГЛАСИ.

Стецишта. 18. Маја на суду вар. Београда над масом пок. Персе Т. Стојановићке из Београда; — 19. Маја на суду вар. Београда над масом пок. Маце Рајићеве из Београда, — и на суду окр. шаб. над масом пок. Јосифа, сина пок. Влајка Петровића из Глушаца.

Продаје. 25. Маја у Трњанима окр. алекс добра Миладина и Јаћима браће Бошковића; — 26. Маја у Крагујевцу плац кућни и њива од 6 плугова пок. Марка Митровића; — 29. Маја у Гроцкој добра Ивана Арсенијевића.

При нашой стаћој войсци има два званія военыа лекара упражнѣна, коя су скопчана съ годишньомъ платомъ одъ 450 талира.

Ко бы одъ гг. дипломирана доктора медицине и хирургіе єдно одъ ти упражнѣны места получити желіо, нека се с прошеніемъ своимъ на министра военогъ обрати до конца месеца Юлія тек. 1865 год. и просби приключи своя сведочанства и дипломе или у оригиналу или у одостовереной копіи. Знанѣ српскогъ єзика или баръ єдногъ одъ славенски и довольна знања у вишой оперативной хирургіи єсу услови, кои се полажу за полученѣ овы званія.

Е. № 1327. Издано изъ канцеларіе економногъ оделѣна министерства военогъ 30. Априла 1865 у Београду. (1—3)

Сад је изашао:

ЖИВОТ
СВЕТОГА СИМЕУНА
и
СВЕТОГА САВЕ

НАПИСАО ДОМЕНТИЈАН
НА СВИЛЕТ ИЗДАО
Ђ. ДАНИЧИЋ.
XIX и 345 страна у 8.

Цијена је од сад 25 гр. или 2 фор. 50 новч. Може се добити или наручити у свакој књижарници. (1—3)

ЛАЗАР ДОРОШКИ, из Госпођиница у Аустрији, позива овим сина свога **СИМУ** да о Духовима дође у Београд, где ће свога родитеља видети. (1—3)

МОЛИМ ДА СЕ ЧИТА!!!

Узео сам кафану на теразијама
„КОД ЗЛАТНОГ КРСТА“
да у напредак у њој радим кафанску радњу. За то јављам мојим гостима како странским тако и овдашњим да ме не заборавe посештавати. Што се тиче услуге и чистоће потрудићу се колико је могућно да сваки гост буде задовољан. Ово јављам мојим странским гостима да сам и пре три године у овој кући био с врло малим бројем соба и с рђавом шталом, али сад имам 12 соба за госте врло добрих са добрим намештајем и шталу за 30 коња. Нека ме дакле моји странски гости изволе посештавати.

У исто време јављам да ко жели носити кући на оку вино, продаваћу по 100 пара и 3 гр. бело вино, црно добро крајинско по 2 гр. и 100 пара, оку добра пива по 2 гр., оку старе шљивовице по 4 гр., и оку бела и црна винска сирћета по 1 грош.

У Београду, 10. Маја 1865.

ИЛИЈА НИКОЛИЋ,
гостионичар на теразијама
„код златног крста“.

(1—5)

У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ

ОПСЕНАР КРАТКИ-БАШИК

даваће у четвртак 13. Маја у 8 часова у вече непоречно

ПОСЛЕДЊУ ПРЕДСТАВУ

са *споредним ликовима* и осветљеду хидро-оксигенским газом.

Издаје и уређује Милош Поповић.

У државној штампарији.